

Αναλύοντας την Έκθεση της UNESCO για την Εκπαίδευση το 2050: Ο ρόλος και οι προοπτικές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Θανάσης Καραλής

Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Συντονιστής ΚΕΔΙΜΑ

Επιστημονικός σύμβουλος ΙΝΕ ΓΣΕΕ

unesco

Future of Learning and Innovation Division (ED/FLI)

Dear Thanassis,

Wishing you all the best with tomorrow's event
at Democritus University!

Elena Toukan

Research Coordinator

REIMAGINING
A new social
OUR FUTURES
contract for
TOGETHER
education

ΑΣ ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΟΥΜΕ
ένα νέο κοινωνικό
ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ
συμβόλαιο για
ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ ΜΑΖΙ
την εκπαίδευση

Η Έκθεση στην ιστορική προοπτική

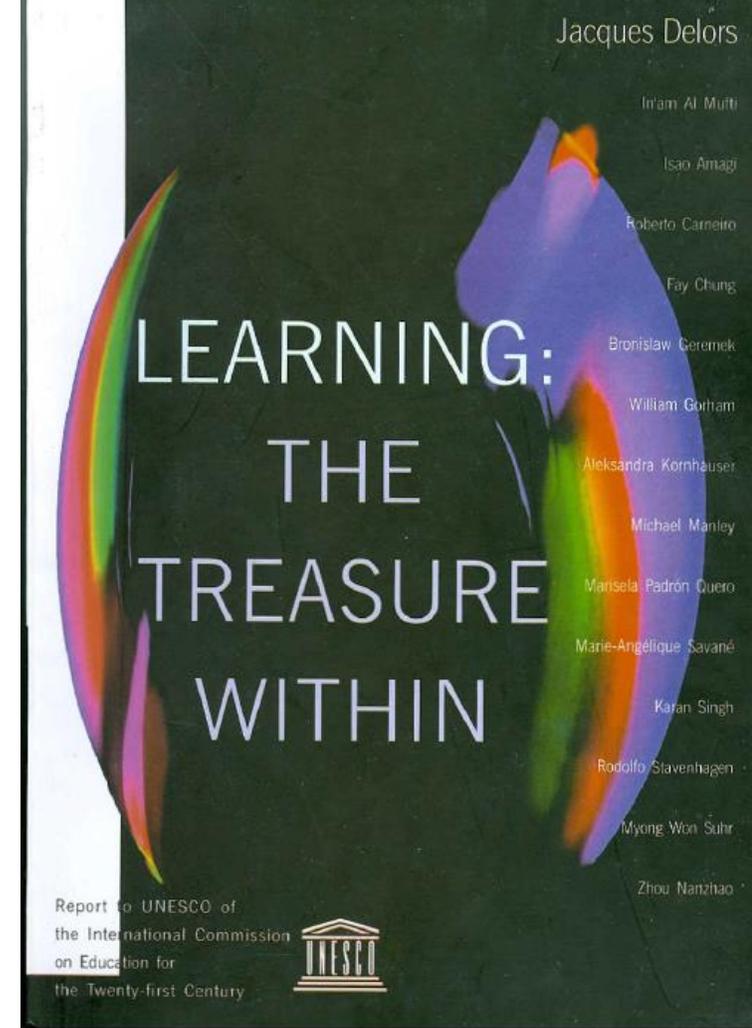
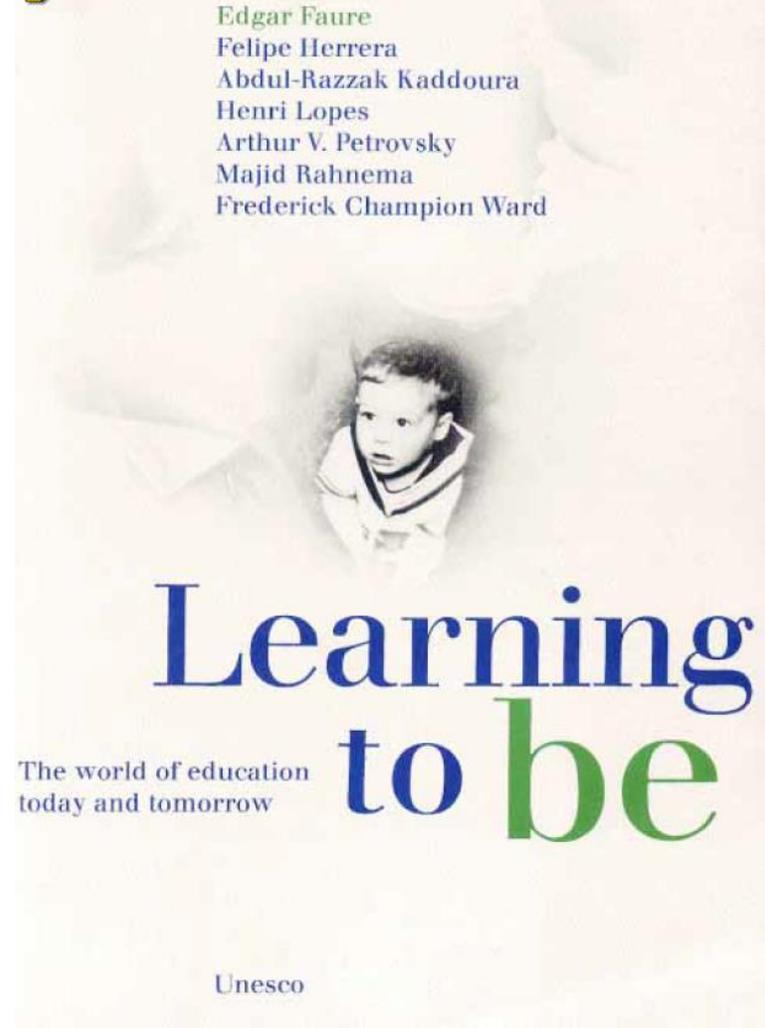
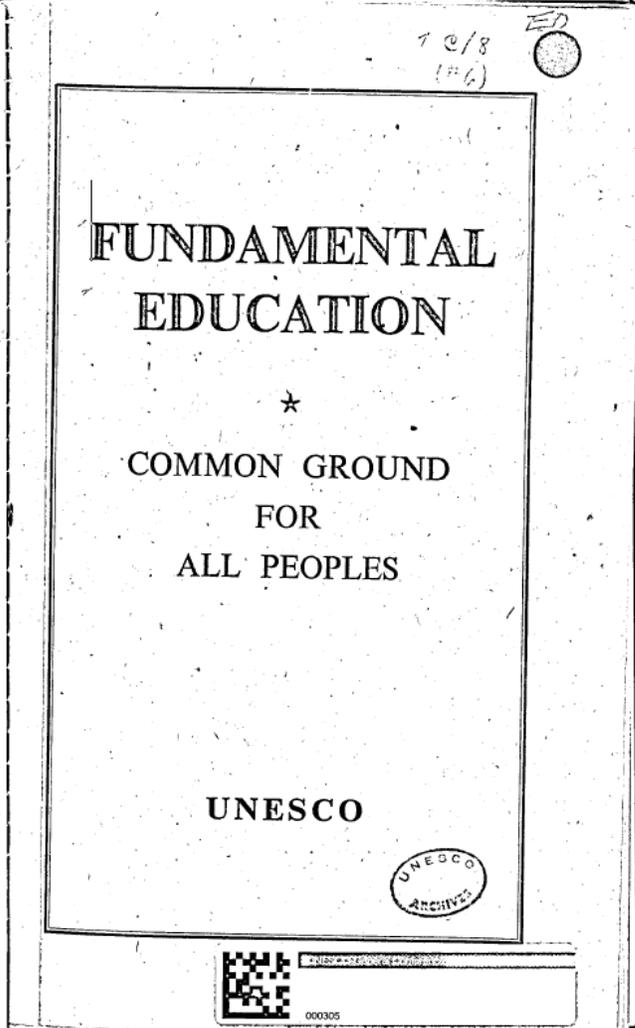
Η Εκπαίδευση το 2050

Ρόλος και σημασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η Έκθεση στην ιστορική προοπτική

Η Εκπαίδευση το 2050

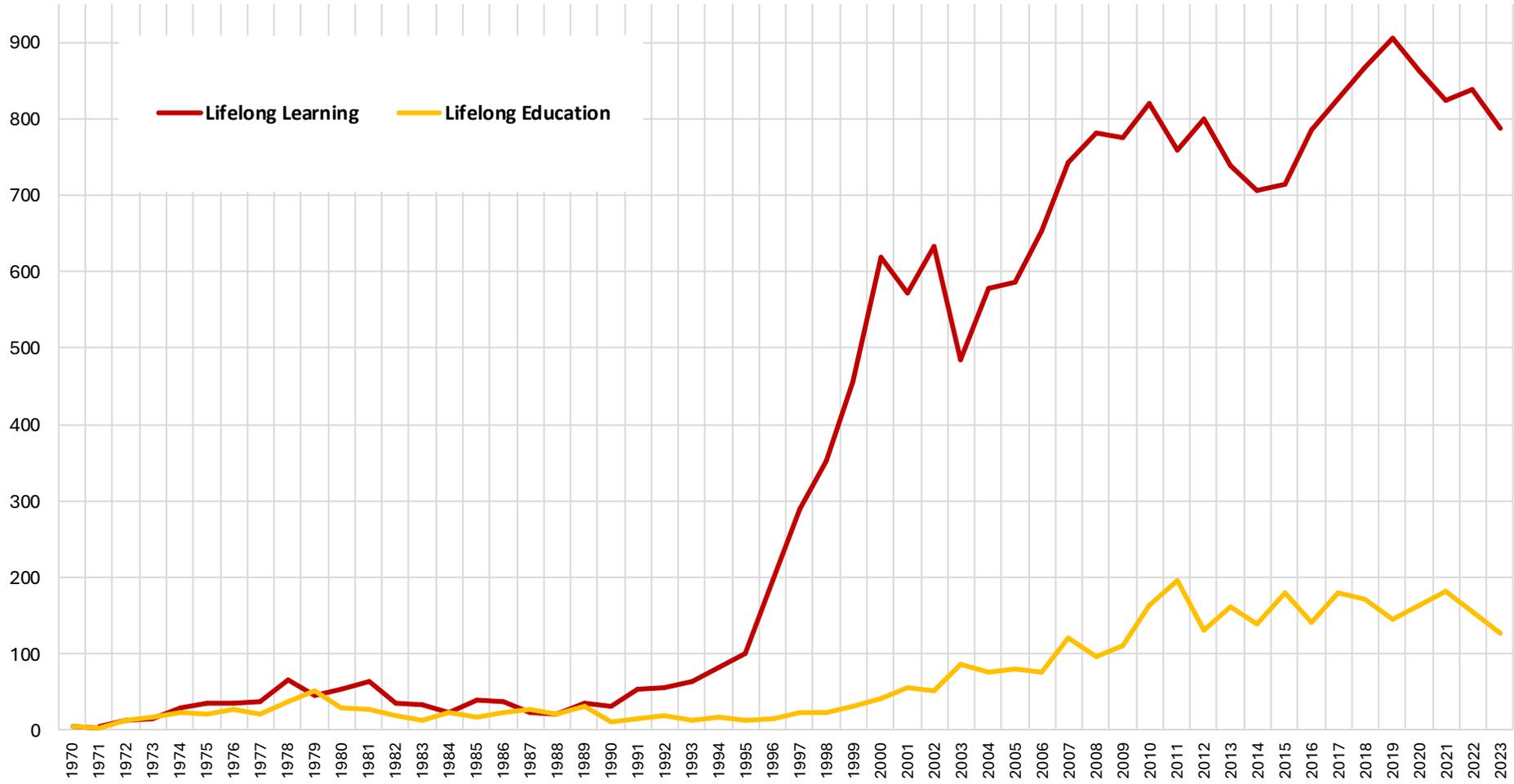
Ρόλος και σημασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

1947

1972

1996

Tsafou & Karalis, 2025

REIMAGINING
A new social
OUR FUTURES
contract for
TOGETHER
education

2021

REIMAGINING
A new social
OUR FUTURES
contract for
TOGETHER
education

Κλιματική κρίση – ο **τραυματισμένος** πλανήτης

Εκπαίδευση

ΣΤΟΝ

πλανήτη

Εκπαίδευση

ΓΙΑ

τον πλανήτη

Εκπαίδευση

ΜΕ

τον πλανήτη

Giddens's Paradox

Δεν παίρνουμε μέτρα όταν το πρόβλημα είναι μεν εμφανές αλλά δεν έχει ακόμη εκδηλώσει πλήρως τις συνέπειες του και όταν το κόστος των μέτρων είναι σχετικά μικρό, με αποτέλεσμα να αναγκαστούμε να πάρουμε μέτρα πολλαπλάσιου κόστους και αμφίβολης πλέον αποτελεσματικότητας όταν το πρόβλημα δεν επιλύεται πλέον ή είναι πολύ δύσκολο να επιλυθεί

ANTHONY
GIDDENS
THE POLITICS OF
CLIMATE CHANGE

Ο πλανήτης θα εξακολουθήσει να υπάρχει μετά την ανθρωπότητα

Η Έκθεση στην ιστορική προοπτική

Η Εκπαίδευση το 2050

Ρόλος και σημασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

*«Το να οικοδομήσουμε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο σημαίνει να διερευνήσουμε πώς **καθιερωμένοι** τρόποι σκέψης για την εκπαίδευση, τη γνώση και τη μάθηση μας **εμποδίζουν** να ανοίξουμε νέους δρόμους και να προχωρήσουμε προς το μέλλον που επιθυμούμε. Το να προεκτείνουμε απλώς το τωρινό μοντέλο εκπαίδευσης δεν είναι μια βιώσιμη πορεία προς τα εμπρός».*

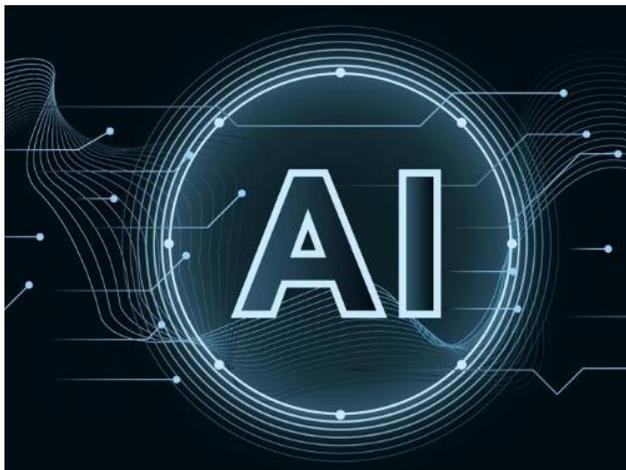
Χρυσός Αιώνας της Εκπαίδευσης

1850: Πρωτοβάθμια

1930: Δευτεροβάθμια

1960: Τριτοβάθμια

Ψηφιακός κόσμος και διαδίκτυο – Η Τέλεια Καταιγίδα για την κριτική σκέψη

Constantine P. Cavafy

Τείχη

Χωρίς περίσκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ
μεγάλα κι υψηλά τριγύρω μου έκτισαν τείχη.

Και κάθομαι και απελπίζομαι τώρα εδώ.

Άλλο δεν σκέπτομαι: τον νουν μου τρώγει αυτή η τύχη·

διότι πράγματα πολλά έξω να κάμω είχαν.

Α όταν έκτιζαν τα τείχη πώς να μην προσέξω.

Αλλά δεν άκουσα ποτέ κρότον κτιστών ή ήχον.

Ανεπαισθήτως μ' έκλεισαν από τον κόσμο έξω.

«Κριτικός ψηφιακός γραμματισμός»

«Σύνολο κατανοήσεων και προδιαθέσεων προς την πολιτική διάσταση της ψηφιακής κοινωνίας και της ψηφιακής οικονομίας» όπου οι εκπαιδευόμενοι θα αναγνωρίζουν «τα κίνητρα των φορέων στους ψηφιακούς χώρους και θα κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους αυτοί ως άτομα ή ως μέλη ομάδων, αποτελούν μέρος μεγαλύτερων ψηφιακών οικοσυστημάτων»

Αυτός ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης μπορεί επίσης να συμβάλλει, στην αναχαίτιση της διάδοσης των ψευδών ειδήσεων (fake news) ή μάλλον καλύτερα είναι ο μόνος αποτελεσματικός και διαθέσιμος τρόπος για να περιοριστεί η διάδοση των ψευδών ειδήσεων

Παγκόσμιες συγκρούσεις – Ειρήνη υπό μόνιμη διακινδύνευση

Αμυντικές δαπάνες

1961: 772.820 \$

2024: 2.601.956 \$ αύξηση περίπου **250%**

Αριθμός νεκρών σε state-based συγκρούσεις 2021-2023 **600.000**

Από το 1980 και μετά: **90% νεκρών είναι άμαχοι**

«ενώ περιμένουμε από την εκπαίδευση να ανοίγει δρόμους προς την ειρήνη, τη δικαιοσύνη και τα ανθρώπινα δικαιώματα, μόλις τώρα αρχίζουμε ... πραγματικά **να απαιτούμε** να ανοίγει δρόμους...».

Η Έκθεση στην ιστορική προοπτική

Η Εκπαίδευση το 2050

Ρόλος και σημασία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ανανεώνοντας την αποστολή
της ανώτατης εκπαίδευσης

Το να αλλάξεις ένα πανεπιστήμιο, είναι σαν να μετακινείς ένα νεκροταφείο,
και στις δύο περιπτώσεις μην περιμένεις καμιά βοήθεια από τους μόνιμους κατοίκους

Geoffrey Boulton

Regius Professor of Geology Emeritus

Vice Principal

University of Edinburgh

Η μαζικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Παγκόσμια 1970 – 2020 αύξηση από **10%** στο **40%**

Ελλάδα 1960-2020 **δεκαπλασιασμός**

1990 Εξίσωση ανδρών – γυναικών

2050

Χώρες υψηλού εισοδήματος **100%**

Υψηλότερου μεσαίου: **60% - 80%**

Χαμηλότερου μεσαίου **35%**

Χαμηλού **< 15%**

Η ανάπτυξη της Πανεπιστημιακής Παιδαγωγικής

- Δασκαλοκεντρικές – φοιτητοκεντρικές προσεγγίσεις
- Ίδρυση CTL - CETL - CITL
- Πανεπιστημιακή Παιδαγωγική
- University Pedagogy
- Higher Education Pedagogy
- Teaching and Learning in Higher Education
- Scholarship of Teaching and Learning
- Περισσότερα από 100 επιστημονικά περιοδικά

Η ανάπτυξη της Πανεπιστημιακής Παιδαγωγικής

Vestnik vysshei shkoly, 1966, No. 6

M. V. Pototskii

THE PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION AND THE NEW METHODS*

The author is a docent (associate professor)
at the Moscow Region (Krupskaya) Teacher
Training Institute.

A Science of Higher School Instruction
Must Be Created!

Η ανάπτυξη της Πανεπιστημιακής Παιδαγωγικής

211工程

高校名单

List of 211(s) colleges

985工程

高校名单

List of "985" colleges

**DOUBLE FIRST-CLASS
PROJECT**

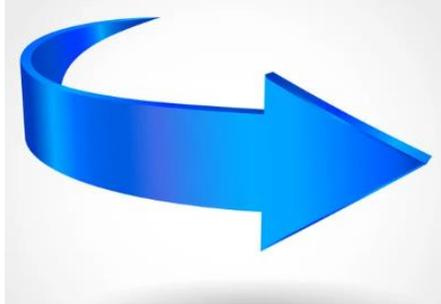
BUILDING WORLD-CLASS UNIVERSITIES AND
DISCIPLINES

2005 – 2019

**Αύξηση κατά 50% των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας
εκπαίδευσης (1.467 – 2.093)**

Η παιδαγωγική έχει περάσει σε δεύτερη μοίρα σε πολλά πανεπιστήμια.

Για να ανανεωθεί η εκπαιδευτική αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης είναι απαραίτητο να υπάρχουν ισχυροί δεσμοί με την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, και να υιοθετηθούν παιδαγωγικές στρατηγικές πέρα από την παραδοσιακή διάλεξη και το μοντέλο μετάδοσης που αυτή συνεπάγεται. Η συνεργατική εργασία μεταξύ των φοιτητών, η ανάπτυξη συνεργατικών ερευνητικών σχεδίων, η επίλυση προβλημάτων, η ατομική μελέτη, ο διάλογος σε σεμινάρια, η μελέτη πεδίου, η συγγραφή, η έρευνα-δράση, τα προγράμματα με την κοινότητα, όλα αυτά καθώς και πολλές άλλες παιδαγωγικές μορφές πρέπει να διαποτίσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για να επανέλθει η παιδαγωγική στο προσκήνιο, είναι απαραίτητο να δοθεί μεγαλύτερη αξία στο διδακτικό έργο των καθηγητών και να υποστηριχθούν η εκπαίδευση και η επαγγελματική τους ανάπτυξη σε σχέση με τη διδασκαλία.

Αξίες όπως ο σεβασμός, η ενσυναίσθηση, η ισότητα και η αλληλεγγύη πρέπει να αποτελούν τον πυρήνα της αποστολής των πανεπιστημίων, των κολεγίων και των τεχνολογικών ινστιτούτων στο μέλλον. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση πρέπει να προάγει την ηθική και να υποστηρίζει τους φοιτητές ώστε να γίνουν καλύτεροι και ικανότεροι πολίτες, με μεγαλύτερη επίγνωση των πολιτικών και περιβαλλοντικών τους ευθυνών. Η ανώτατη εκπαίδευση πρέπει, επίσης, να είναι κοινωνικοπολιτισμικά συναφής. Η εκτίμηση της πολιτισμικής ποικιλομορφίας, η δέσμευση για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η μη ανοχή στον ρατσισμό, τον σεξισμό, τις διακρίσεις με βάση την κοινωνική τάξη, τον εθνοκεντρισμό και τις διακρίσεις σε όλες τις μορφές τους πρέπει να αποτελούν βασικούς εκπαιδευτικούς στόχους. Η ανώτατη εκπαίδευση που προάγει αυτές τις αξίες και αρχές υπερβαίνει τα όρια των αμφιθεάτρων και των εικονικών χώρων. Το περιεχόμενό της εξελίσσεται διαρκώς καθώς ενδυναμώνει τα άτομα να γίνουν οι καλύτερες εκδοχές του εαυτού τους, να προωθήσουν ισχυρά συστήματα αξιών και να μετασχηματίσουν τα περιβάλλοντά τους.

ΚΕΔΙΜΑ: κοινότητα επαγγελματικής ανάπτυξης

Δήλωση αποστολής

Το Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης (ΚΕΔΙΜΑ) του Πανεπιστημίου Πατρών στοχεύει στην αναβάθμιση του δημόσιου αγαθού της εκπαίδευσης σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και την παροχή υψηλού επιπέδου μόρφωσης στις φοιτήτριες και τους φοιτητές του Ιδρύματος μέσω της διαρκούς ενδυνάμωσης και συνεργασίας του διδακτικού του προσωπικού. Το ΚΕΔΙΜΑ στοχεύει στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης όλων των μελών του διδακτικού προσωπικού που θα είναι σε θέση να υποστηρίξει καινοτόμες, μετασχηματιστικές και συμπεριληπτικές διδακτικές πρακτικές, να προάγει διεπιστημονικές συνεργασίες και προσεγγίσεις και να εγκαθιδρύσει μια κουλτούρα που να ανταποκρίνεται στα υψηλά ιδανικά της εκπαίδευσης και τις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες των επιστημονικών πεδίων που υπηρετούν τα μέλη της κοινότητας του Πανεπιστημίου Πατρών.

Mission Statement

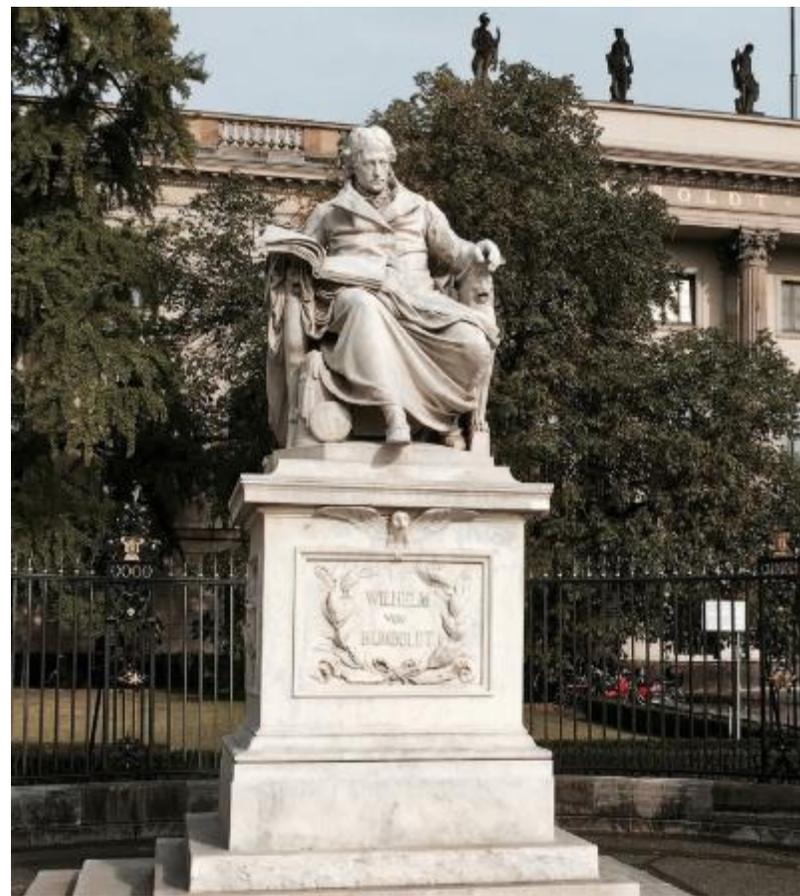
The Center for Teaching and Learning of the University of Patras (CTL) aims to upgrade the public good of education at the undergraduate and postgraduate level and to provide a high level of education to the students of the University through the continuous empowerment and cooperation of its teaching staff. CTL aims to create a learning community of all faculty members, a community to support innovative, transformative and inclusive teaching practices, promote interdisciplinary collaborations and approaches, and establish a culture that responds to the high ideals of education and to the changing needs of the disciplines served by the members of the community of Patras University

Το Πανεπιστήμιο το 2050 – Θεσμική ταυτότητα

Η γνώση λογίζεται πάντοτε ελλιπής, σαν πρόβλημα στο οποίο δεν έχει δοθεί ακόμη πλήρης απάντηση

Στα ανώτατα ιδρύματα, ο δάσκαλος παύει να υπάρχει χάριν του μαθητή

Και οι δύο υπάρχουν χάριν της γνώσης

Δημόσιοι χώροι έρευνας και μάθησης

Ο ενδυναμωτικός ρόλος της ανώτατης εκπαίδευσης

Ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για την εκπαίδευση θα απαιτήσει τον επανασχεδιασμό των τρόπων με τους οποίους η εκπαίδευση όχι μόνο αντλεί από την κοινή μας γνώση αλλά υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξή της και τη μεγαλύτερη ενσωμάτωση. Πουθενά αυτό δεν είναι πιο εμφανές όσο στην ανώτατη εκπαίδευση, η οποία έχει να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ενίσχυση της κοινής γνώσης. Η ανώτατη εκπαίδευση βιώνει επί του παρόντος μια από τις μεγαλύτερες περιόδους αβεβαιότητας στη μακρά ιστορία της. Τα πανεπιστήμια φιλοξενούν μεγάλο μέρος του παγκόσμιου δυναμικού για παραγωγή γνώσης και έρευνας. Η ανοιχτή επιστήμη και η ανοιχτή πρόσβαση βρίσκουν έναν έτοιμο σύμμαχο στα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης, τα οποία είναι αφιερωμένα στην πρόοδο της έρευνας, της καινοτομίας και της διερεύνησης παράλληλα με την εκπαίδευση των μελλοντικών γενεών ερευνητών και επαγγελματιών.

Η ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να είναι ένθερμος υποστηρικτής της δωρεάν και ανοιχτής πρόσβασης στη γνώση και την επιστήμη όσον αφορά τις ακαδημαϊκές υποτροφίες, το εκπαιδευτικό υλικό, το λογισμικό και την ψηφιακή συνδεσιμότητα, μεταξύ άλλων. Είναι σημαντικό

πανεπιστήμια έχουν μια ευγενή παράδοση να υποστηρίζουν τον δημόσιο χαρακτήρα της εκπαίδευσης με τον τρόπο που δημιουργούν δημόσιους χώρους για μάθηση, ανταποκρίνονται και λογοδοτούν δημόσια για τη διακυβέρνησή τους, και προωθούν τα δημόσια συμφέροντα. Ωστόσο, τα πανεπιστήμια είναι, επίσης, τόποι όπου

Μαθησιακά αποτελέσματα

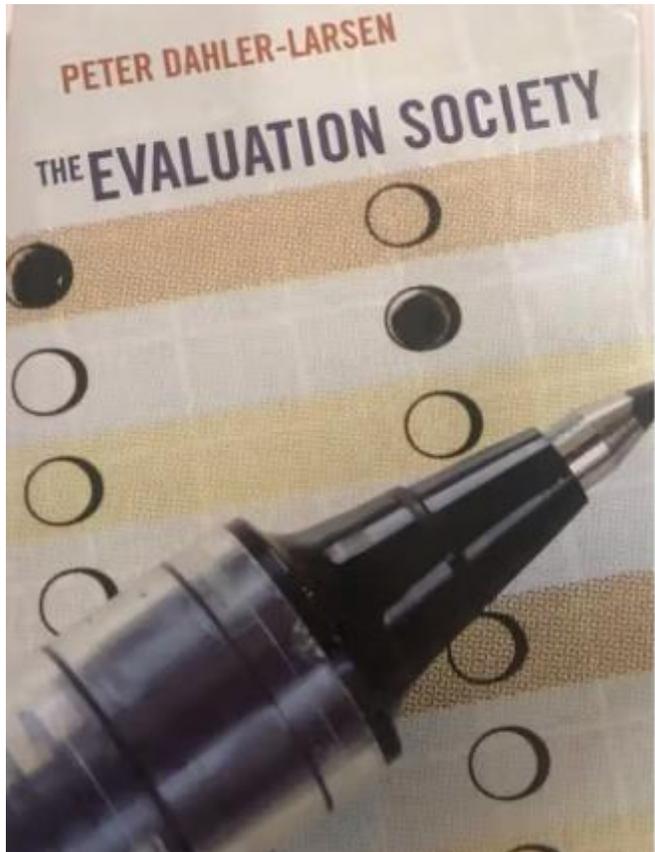
- Τι παραδίδει στο πανεπιστήμιο στην κοινωνία Διαγεννεακή μεταβιβασιμότητα

(intergenerational transferability)
- Από τη διδασκαλία στη μάθηση
- Από τον διδάσκοντα στον φοιτητή
- Από το αντικείμενο στο υποκείμενο
- Από τις δασκαλοκεντρικές στις φοιτητοκεντρικές προσεγγίσεις
- Πιστοποίηση επαγγελματιών

Διαπίστωση της επίτευξης των ΜΑ

Ποιο σύστημα θα εφαρμόσουμε στην Ελλάδα;

Evaluation Machine

Θεσμοθετημένα συστήματα τυποποίησης μιας δραστηριότητας τα οποία **τροφοδοτούνται** και **εξάγουν** αποτελέσματα που έχουν προδιαγραφεί μέσω κανονισμών στο πλαίσιο της διασφάλισης ποιότητας

Ήπιες δεξιότητες (soft skills)

- Ενσυναίσθηση
- Περιβαλλοντική επίγνωση
- Ηθική επίγνωση
- Δημιουργικότητα
- Καινοτομία
- Συνεργατικότητα
- Κριτική σκέψη
- .....

Γενικές Ικανότητες	
<i>Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;</i>	
<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην <u>πολυπολιτισμικότητα</u></i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	

Τεχνητή Νοημοσύνη

- Εις βάθος κατανόηση
- Κριτική σκέψη
- Συνεργατικότητα
- Αφοσίωση (engagement)

Recency bias

ΑΣ ΟΡΑΜΑΤΙΣΤΟΥΜΕ
ένα νέο κοινωνικό
ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΟ
συμβόλαιο για
ΜΕΛΛΟΝ ΜΑΣ ΜΑΖΙ
την εκπαίδευση

Συνεισφέροντες στην παγκόσμια διαβούλευση

Οργανισμοί και δίκτυα

Οι ακόλουθες ΜΚΟ και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οι κυβερνητικοί φορείς, τα ακαδημαϊκά ιδρύματα και οι ερευνητικοί οργανισμοί, ο ιδιωτικός τομέας, οι νεανικές και φοιτητικές οργανώσεις και τα δίκτυα, καθώς και οι Εθνικές Επιτροπές της UNESCO συνέβαλαν στην παγκόσμια συζήτηση για το μέλλον της εκπαίδευσης (2019-2021) μέσω συζητήσεων σε ομάδες εστίασης, θεματικών εκθέσεων, διαδικτυακών σεμιναρίων ή άλλων δραστηριοτήτων. Μια ενημερωμένη λίστα οργανισμών που έχουν εμπλακεί στην πρωτοβουλία Το Μέλλον της Εκπαίδευσης είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο.

karalis@upatras.gr